

DOI: <https://doi.org/10.31110/consensus/2025-04/136-161>

УДК (UDC) 94 (73) : 930.25 : 323.14

AMERICAN INDIANS: ARCHIVES AGAINST RACISM

Larysa Levchenko*

Abstract

The purpose of the article is to highlight the main locations for the preservation of archival documents and the principal documentary collections concerning American Indians, taking into account the issue of racism toward Indigenous peoples in the United States of America.

The research methodology is based primarily on the methods of archival heuristics, that is, the search for historical sources, as well as on the methodology of source criticism and general scientific principles.

The scientific novelty of this study within the framework of Ukrainian historiography lies in introducing into scholarly circulation the main documentary collections of U.S. archives that illuminate the history of American Indians and serve as sources for the study of the problem of racism in the United States.

Conclusions. Thus, this study establishes that the principal locations in the United States where documents concerning American Indians are preserved are the Oklahoma Historical Society and the National Archives of the United States, together with all of its branches located throughout the country. Naturally, documents relating to American Indians can also be found in the archives of universities, schools, churches, business archives, museums, and historical and genealogical societies. The need to examine these repositories determines the future directions of research on the selected topic.

The principal documentary complexes emerged in the course of the implementation of U.S. government policy toward American Indians and are represented by record groups of government bodies and institutions responsible for, or directly involved in, relations with American Indian tribes – above all the multifunctional Bureau of Indian Affairs, the Indian Claims Commission, the Census Bureau, the Office of the Secretary of War, the Office of the Secretary of the Interior, the Bureau of Land Management, the United States Court of Claims, the Indian Health Service, and other institutions. Only a small portion of the documentary complexes was created as a result of the activities of tribal governing structures.

The overwhelming majority of archival holdings are documents created by white people and preserved in archives founded by white people. Despite this, the documents record and preserve evidence of manifestations of racism in U.S. state policy toward American Indians (forced removals, dispossession of land ownership and civil rights, assimilation, destruction of traditional culture, separation of parents and children for the re-education of the latter in boarding schools as Euro-Americans, etc.). It is precisely these archival documents, which white people unquestionably recognize as authentic and evidentiary sources, that provide American Indians with the opportunity to successfully defend their rights as Indigenous Americans and to secure democratic

* Doctor of Historical Sciences, Professor, Director of the Central State Archives of Supreme Bodies of Power and Government of Ukraine, Professor of the Department of History, Petro Mohyla Black Sea National University, Kyiv, Ukraine. E-mail: loralewch@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9097-7373>

freedoms. Consequently, archival documents and archives have played and continue to play a key role in protecting the rights and freedoms of the Indigenous peoples of the United States and, accordingly, in the struggle against racism.

Keywords: racism, genocide, American Indian tribes, Native American tribes, federally recognized Indian tribes, Indians, American Indians, the United States of America, the USA, U.S. archives, Oklahoma Historical Society, National Archives of the United States

АМЕРИКАНСЬКІ ІНДІАНЦІ: АРХІВИ ПРОТИ РАСИЗМУ

Лариса Левченко*

Анотація

Мета статті полягає у висвітленні основних локацій зберігання архівних документів і основних документальних комплексів про американських індіанців з урахуванням проблеми расизму щодо корінних народів у Сполучених Штатах Америки.

Методологія дослідження спирається, насамперед, на методи архівної евристики, тобто пошуку історичних джерел, а також на методологію джерелознавчої критики та загальнонаукові принципи.

Наукова новизна цього дослідження в площині української історіографії полягає у введенні до наукового обігу основних документальних комплексів архівів США, які висвітлюють історію індіанців і є джерелами для дослідження проблем расизму в Сполучених Штатах.

Висновки. Цим дослідженням встановлено, що основними локаціями в США, де зберігаються документи про індіанців, є Історичне товариство Оклахоми та Національний архів США з усіма його філіалами, розташованими по всій країні. Звісно, що документи про індіанців можна знайти в архівах університетів, шкіл, церков, бізнес-архівах, музеях, історичних і генеалогічних товариствах. Потреба в опрацюванні цих локацій визначає перспективи дослідження обраної теми.

Основні документальні комплекси виникли впродовж реалізації урядом США політики щодо індіанців і представлені рекорд групами органів влади та установ, відповідальних або безпосередньо задіяних у відносинах з індіанськими племенами, насамперед багатогранного у своїх функціях Бюро у справах індіанців, Комісії з індіанських позовів, Бюро переписів населення, Офісу Секретаря війни, Офісу Секретаря внутрішніх справ, Бюро управління землями, Суду з позовів США, Служби охорони здоров'я індіанців та інших інституцій.

Лише незначна частина документальних комплексів утворена в результаті діяльності племінних структур влади. Ліва частина усіх архівних зібрань – це дійсно документи, утворені білими людьми й збережені в архівах, заснованих білими людьми. Попри це, у документах зафіксовані й збережені в архівах свідчення проявів расизму у державній

* доктор історичних наук, професор, директор Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України, професор кафедри історії Чорноморського національного університету імені Петра Могили, Київ, Україна. E-mail: loralewch@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9097-7373>

політиці США щодо індіанців (примусові переселення, позбавлення земельної власності та громадянських прав, асиміляція, знищення традиційної культури, сепарація батьків і дітей для перевиховання останніх в інтернатах як євроамериканців тощо).

Саме ці архівні документи, які беззаперечно визнають білі люди за автентичні й доказові джерела, надають можливість індіанцям успішно обстоювати свої права як корінних американців і здобувати демократичних свобод. Відтак, архівні документи й архіви відігравали й продовжують відігравати ключову роль у захисті прав і свобод корінних народів Сполучених Штатів та, відповідно, у боротьбі з расизмом.

Ключові слова: расизм, геноцид, американські індіанські племена, корінні американські племена, федерально визнані індіанські племена, індіанці, американські індіанці, Сполучені Штати Америки, США, архіви США, Історичне товариство Оклахоми, Національний архів США

Цитування: Левченко, Л. (2025). Американські індіанці: архіви проти расизму. *Консенсус*, 4, 136–161.
<https://doi.org/10.3110/consensus/2025-04/136-161>

URL: <https://konsensus.net.ua/index.php/konsensus/article/view/207>

Постановка проблеми. Останнім часом думки українців все більше зосереджуються на Сполучених Штатах Америки. Попри те, що про цю країну написано величезну кількість книг і статей усіх можливих жанрів, українська історіографія корінних народів США, зокрема індіанців, досі обмежується вузьким колом публікацій, та й ті спираються на праці американських істориків і, в кращому випадку, на законодавчі акти. Українські автори не виявляють близькості з первинними документами, що зберігаються в архівах США. Між тим не можливо зрозуміти історію США без заглиблення в першоджерела історії її корінних народів і усвідомлення пережитої ними гуманітарної катастрофи, спричиненої європейською колонізацією.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В Україні наукові праці з історії американських індіанців в основній більшості присвячені проблемі еволюції державної політики уряду США щодо корінних народів Америки. Серед авторів, які висвітлювали цю тему: В. Калашніков (2017), О. Козачук (2013, 2013, 2014, 2019), О. Шевчук (2019), у певному сенсі С. Любимова (2025). Американська історіографія покриває набагато ширший спектр проблем історії корінних народів США, у якому расизм щодо індіанців посідає чільне місце в дослідженнях і розглядається не тільки як системна дискримінація та утиски корінних народів з боку європейських колонізаторів та їхніх нащадків. Роксанн Данбар–Ортіс у своїй монографії «Історія корінних народів Сполучених Штатів» (2014)¹ та статті «Так, корінні американці були жертвами геноциду» (2016)² доводить, що расизм щодо американських

¹ Dunbar–Ortiz Roxanne. *An Indigenous Peoples' History of the United States*. Boston: Beacon Press, 2014. 314 p.

² Dunbar–Ortiz Roxanne. Yes, Native Americans Were the Victims of Genocide. In History News network. 2016. URL: <https://www.historynewsnetwork.org/article/yes-native-americans-were-the-victims-of-genocide>

індіанців є класичним прикладом поселенського колоніалізму як форми імперіалізму. І хоча термін «геноцид» і Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього датуються 1948 р., вчена вважає, що форма колоніалізму, з якою зіткнулися корінні народи Північної Америки в 19 – першій половині 20 ст. від самого початку була сучасною: поселенський колоніалізм потребував геноцидної політики на державному рівні. «Історію США, так само як і успадковану корінними народами травму, неможливо зрозуміти без осмислення геноциду, який Сполучені Штати вчинили щодо корінних народів. Від колоніального періоду, через заснування США й упродовж 20 ст. це включало катування, терор, сексуальне насильство, масові вбивства, систематичні військові окупації, виселення корінних народів з їхніх прадавніх територій, примусове вилучення дітей корінних американців і направлення їх до інтернатів військового типу, політику парцеляції (алотменту) та політику ліквідації племен»³.

Реджінальд Хорсмен (1975) писав, що з середини 19 ст. сама наука підтримала попередньо поширену думку про те, що індіанців не варто рятувати, і уявляла собі світ кращим, коли всепереможна англосаксонська гілка європейської раси витіснить нижчі народи. «Народ Сполучених Штатів від науки отримав підстави пояснити невдачі індіанців, та пояснити й виправдати американську експансію», – дійшов висновку дослідник⁴.

Теоретизуючи над проблемою раси та расизму в лінгвістичній науці Веслі І. Леонард (2020) погодився з Сьюзен Ч. Кемерон і Лоан Т. Фан (2018)⁵ у тому, що мовна зміна серед корінних американців безпосередньо пов'язана з расизмом, який виявлявся в численних чинниках, що зумовили цю зміну, зокрема в геноциді, системі інтернатних шкіл, які на рівні державної політики мали на меті знищити культуру і мову корінних американців, а також у захопленні та оскверненні земель і в інших формах колоніального насильства. «Менш усвідомленим, – писав Веслі І. Леонард, – залишається той факт, що лінгвістичні дослідження мов корінних американців, хоча часто спрямовані на протидію расизму – шляхом спростування міфів або підтримки мовних потреб громад, – водночас можуть відтворювати расові ієрархії та несправедливості, перетворюючи мови на об'єкти, осмислені крізь інтереси й способи пізнання домінантного суспільства». Ще одним ключовим чинником, котрий сприяє расизму, дослідник визначив відсутність корінних американських лінгвістів, які мають академічні кваліфікації, зазвичай необхідні для роботи на університетських посадах або для відігравання керівних ролей у професійних організаціях. Із 1 331 громадянина та постійного мешканця США, які

³ Ibidem.

⁴ Horsman Reginald. Scientific Racism and the American Indian in the Mid-Nineteenth Century. *American Quarterly*. May, 1975. Vol. 27. No. 2. P. 168.

⁵ Cameron Susan Chavez, Loan T. Phan. Ten stages of American Indian genocide. *Revista Interamericana de Psicología/Interamerican Journal of Psychology*. 2018. No. 52 (1). P. 25-44. DOI: <https://doi.org/10.30849/rip/ijp.v52i1.876>

здобули ступінь доктора філософії з лінгвістики в американських університетах у період з 2006 по 2016 рік, лише десятеро були ідентифіковані як «американські індіанці або корінні жителі Аляски»⁶.

Якщо проблема расизму проявилася в політиці та реальному житті, у науці загалом, та лінгвістиці зокрема, то чи ідентифікується вона в інституціях пам'яті – архівах, архівній справі та архівних документах. Вільям Т. Гейган (1978) на це питання відповів ствердно: «Окрім самого обсягу наявних документів про те чи інше індіанське плем'я, існує ще одна проблема – і вона пов'язана з походженням (провенансом) цих джерел. Майже всі ці документи є продуктом діяльності білих чоловіків». Цієї думки Вільям Т. Гейган дійшов, вивчаючи серії щорічних звітів, складених індіанськими агентами й надрукованих у виданні «Congressional Serial Set», яке є одним із найдоступніших і найчастіше використовуваних джерел про індіанців часів резервацій. І далі він продовжив: «Подібні проблеми характерні й для інших архівних джерел – щоденників, звітів, листів і мемуарів. Усі вони є продуктом діяльності білих чиновників індіанської служби, білих торговців, білих поселенців, білих місіонерів і білих мандрівників. Ці білі чоловіки не лише були несприйнятливими до індіанської точки зору, якщо не відверто ворожими, але й часто вражаюче неосвіченими щодо того, що саме вони спостерігали й намагалися описати. Історичні документи, від яких вони [індіанці] тією чи іншою мірою залежать, перебувають в архівному володінні – але не в їхньому»⁷.

Отже, **мета статті** полягає у висвітленні основних локацій зберігання архівних документів і основних документальних комплексів про американських індіанців з урахуванням проблеми расизму щодо корінних народів у Сполучених Штатах Америки.

Виклад основного матеріалу розпочнеться не з Національного архіву США, позаяк він був заснований тільки в 1934 р., до цього часу в історичних товариствах і бібліотеках, при урядах штатів, агенціях, університетах і школах вже здійснювалося архівне зберігання документів про американських індіанців. Серед цих інституцій чільне місце посідає Історичне товариство Оклахоми, території, а затим штату, де була створена найбільша резервація «п'яти цивілізованих племен» – така собі «лабораторія експериментів над живими людьми». В Архіві американських індіанців Історичного товариства Оклахоми відклалися одна з найцікавіших колекцій з історії корінних народів США.

У 1892 р. на засіданні Асоціації видавництв території Оклахома заступник реєстратора актів власності округу Кінгфішер, журналіст Вільям Паркер Кемпбелл (1843–1924) звернувся до присутніх з пропозицією створити колекцію періодичних

⁶ Wesley Leonard. Insights from Native American Studies for theorizing race and racism in linguistics (Response to Charity Hudley, Mallinson, and Bucholtz). *Language*. 2020. Vol. 96. No. 4. P. 281–291.

⁷ Hagan William T. Archival Captive – The American Indian. *The American Archivist*. April 1978. Vol. 41 (2). P. 135–142.

видань, книжкових зібрань, матеріалів мистецтва, науки та літератури. Його ідею підтримали члени асоціації й 27 травня 1893 р. в Кінгфішері постало Історичне товариство Оклахоми, а Кемпбелл став його першим куратором-зберігачем. У 1895 р. ініціативу Кемпбелла офіційно підтримав губернатор території Оклахома В.К. Ренфроу, внаслідок чого товариству надали фінансування з бюджету території⁸. Невдовзі Територіальна асамблея перевела товариство до міста Норман, а 1902 р. – до Оклахома-Сіті й Кемпбелл, який на певний час був відійшов від справ, знов повернувся на місце куратора. Понад двадцять років поспіль він збирав матеріали з історії Оклахоми, видавав журнал «Historia». Його ентузіазм щиро компенсував нестачу формальної підготовки в галузі архівної і музейної справи. Філософію Кемпбелла влучно передає його вислів: «Приносьте все; якщо майбутньому це не знадобиться, нехай майбутнє його й викине»⁹.

Починаючи з 1933 р., Історичне товариство Оклахоми розпочало приймати на зберігання документи установ, що діяли на заході штату, матеріалів, пов'язаних з історією індіанських племен, насамперед «п'яти цивілізованих племен» – черокі, чикасо, чокто, маскоків або кріків, семінолів. Навернення цих племен до цивілізації почалося за Джорджа Вашингтона (1789–1797), Генрі Нокса (1750–1806) та Томаса Джефферсона (1801–1809). Їм вдавалося переконувати індіанців переходити в християнство, будувати будинки, займатися фермерством, водити дітей до школи й опанувати стиль життя білих людей. У 1803 р. адміністрація Джефферсона придбала у Франції Луїзіану – територію у 2,1 млн. кв. км, на якій з часом було засновано п'ятнадцять штатів. 10 липня 1821 р. вступив в силу договір Адамса–Онїса за яким від Іспанії до США перейшла Флорида. Білі переселенці мріяли про ці землі, які власне належали корінним американцям, а не французам чи іспанцям. На звільненні земель від семінолів (йдеться про Семінольські війни – військові конфлікти між США та семінолами між 1816 та 1856 рр.) заробив симпатії електорату командувач американським військом у Першій Семінольській війні, генерал Ендрю Джексон (1767–1845), що дозволило йому стати президентом. Роксанн Данбар–Ортіс у своїй монографії писала, що до кінця президентської каденції Джексона (1829–1837) політика геноциду корінних народів в Сполучених Штатах була впроваджена на найвищому рівні влади. У своїй першій промові до Конгресу, в 1829 р., Джексон заявив про добровільне переселення індіанців, однак, за Данбар–Ортіс, то була «закодована мова» й індіанці під примусом залишали свої землі. Невдовзі в Джорджії були відкриті родовища золота, що швидко призвело до безкарного вторгнення шукачів наживи на землі черокі. Вони подали позов до Верховного Суду США й суддя Джон Маршалл (1801–1835) ухвалив рішення на їхню користь. Однак Джексон проігнорував те рішення. 28 травня 1830 р. вступив в силу

⁸ Левченко Л. *Архіви і архівна справа Сполучених Штатів Америки: історія та організація* [монографія]. Миколаїв, 2013. С. 224.

⁹ *Blackburn Bob L. Campbell, Willam Parker (1843–1924). The Encyclopedia of Oklahoma History and Culture.* URL: <https://www.okhistory.org/publications/enc/entry?entry=CA035>

підписаний Джексоном закон про виселення індіанців з південно-східних штатів на непридатні землі західніше річки Міссісіпі. До Оклахоми примусово переселили спершу чокто, затим семінолів, маскоків, чикасо. Данбар-Ортіс оцінює кількість індіанських переселенців, які змушені були залишити свої рідні землі й переселитися на «Індіанські території» в 70 тис. людей. Черокі чинили найсильніший спротив, їхнє примусове переселення тривало аж до 1838 р., коли армія Сполучених Штатів силоміць вивела останніх черокі до північно-східної Оклахоми. В історії те переселення названо «Шлях сліз», оскільки воно забрало життя тисяч і тисяч американських індіанців¹⁰.

8 лютого 1887 р. Конгресом був ухвалений «An Act to Provide for the Allotment of Lands in Severalty to Indians on the Various Reservations» - Закон Доуза (сенатора Генрі Лоуренса Доуза (1816–1903)), який мав на меті асимілювати індіанців, заохочуючи їх до загальноприйнятих у білих американців методів ведення сільського господарства (зміненій Законом Кертіса (1898) та Законом Берка (1906)). 3 березня 1893 р. Конгрес США заснував Комісію п'яти племен (комісія Доуза щодо племен чокто, семінолів, маскоків (кріків), чикасо, черокі; комісія працювала впродовж 1893–1914 рр.), яка мала переконати індіанців припинити права договірної колективної власності на їхні землі та погодитися з планом індивідуального розподілу земель (системою алотментів – індивідуальних наділів). Наміри уряду зустріли опір племен, позаяк традиційним для індіанців було колективне землеволодіння. У 1895 р. Конгрес дозволив проведення земельної зйомки «Індіанської території», у 1896 р. – надав комісії повноваження на створення племінних реєстрів як підготовчого етапу алотування. Від членів племен комісія тоді отримала понад 7 500 заяв, однак вони були визнані недійсними, оскільки Закон Кертіса від 28 червня 1898 р. дозволяв здійснювати алотування без згоди племен. Закон зобов'язав комісію перед розподілом земельних ділянок підготувати списки членів п'яти племен. До цих списків (Dawes Rolls) реєстраторами комісії за заявами заносилися дані про осіб, які були громадянами п'яти племен (кожна особа могла заявити належність лише до одного племені) і відповідно мали право на індивідуальне землеволодіння (алотмент). Кент Картер писав, що індіанці подали понад 300 тис. заяв на отримання алотментів, однак дві третини цих заяв комісія відхилила. Наслідком діяльності комісії Доуза стала втрата індіанцями своїх земельних фондів, оскільки уряд США оголосив «надлишковими» всю решту земель, що залишилися після розподілу. Ці «надлишкові», тобто відібрані у індіанців, землі уряд США продав євроамериканським поселенцям¹¹. Закон Кертіса 1898 р. також передбачав ліквідацію племінних урядів і судів напередодні проголошення Оклахоми штатом. Однак комісія Доуза на той час ще не завершила

¹⁰ Dunbar-Ortiz Roxanne. *An Indigenous Peoples' History of the United States*. Boston: Beacon Press, 2014. P. 97–114.

¹¹ Carter Kent. *The Dawes Commission and the Allotment of the Five Civilized Tribes, 1893–1914*. Orem, Utah: Ancestry.com, 1999. 284 p.

свою роботу й Конгрес у рішенні від 26 квітня 1906 р. дозволив діяльність племінних урядів з обмеженою автономією (суди були ліквідовані).

У праці видатної американської історикині Енджі Елберти Дебо (1890–1988), яка все життя провела в Оклахомі й всю себе присвятила дослідженням історії корінних американців, детально показано як після примусового виселення з південно-східних штатів п'ять цивілізованих племен систематично позбавлялися земель і ресурсів, гарантованих їм договорами з урядом США. За Дебо, ці договори мали б захищати племінні землі «доти, доки течуть води і росте трава», натомість після Закону Доуза 1887 р., що нав'язав індіанцям систему приватної власності, білі ошукали їх і відібрали їхню землю. Дебо висвітлювала у своїй книзі кричущі приклади корупції і морального занепаду, що лежали в основі злочинної діяльності білої адміністрації у впровадженні політики алотменту¹². Рукопис цієї книги побачив світ 1936 р. й настільки обурих ще живих тоді реалізаторів Закону Доуза, що книжку не опублікували, а історикиню затаврували. «І все ж води течуть: зрада п'яти цивілізованих племен» вийшла друком 1940 року, а сьогодні її авторка Енджі Елберта Дебо є найбільш шанованою історикинею в США.

Для виконання своїх завдань комісія Доуза потребувала архівних документів п'яти племен – черокі, чикасо, чокто, семінолів, маскоків (кріків), які були вилучені з органів управління племенами і зосереджені у Маскоджі, де працював головний офіс комісії. Згодом документи, накопичені в Маскоджі, привернули увагу американського історика Гранта Формана (1869–1953), автора книги «П'ять цивілізованих племен»¹³. Він уважав зібрані документи надзвичайно цінними й наполягав на їхньому впорядкуванні, описуванні й удоступненні дослідникам. У 1929 р. він домігся дозволу Бюро у справах індіанців на створення опису документів, а згодом він і його колеги сприяли передаванню документів на зберігання до історичної будівлі штату Оклахома в Оклахома-Сіті.

25 (27) березня 1934 р. Конгрес США ухвалив закон, який надав Історичному товариству Оклахоми статус депозитарію архівів п'яти племен, при цьому право власності на документи залишалося за федеральним урядом США. Історичне Товариство Оклахоми з часом стало партнерським (дочірнім) архівом Національного архіву США, оскільки воно зберігає документи «п'яти цивілізованих племен», а також частково Бюро у справах індіанців (NARA, Record Group 75 “Records of the Bureau of Indian Affairs, 1793–1989”). Параграф «199-а» Кодексу Сполучених Штатів (25 U. S. C. «Custody of records; Oklahoma Historical Society» – «Опіка над документами, Історичне Товариство Оклахоми») встановлює норму, за

¹² Debo Angie. *And Still the Waters Run: The Betrayal of the Five Civilized Tribes*. Princeton: Princeton University Press, 1940. 480 p.

¹³ Foreman Grant. *The Five Civilized Tribes*. University Oklahoma Press, 1971. 478 p. URL: https://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Gazetteer/Places/America/United_States/_Topics/history/_Texts/FOR5CT/home.html

якою документи індіанських племен, зберігання яких доручено Архівістом США¹⁴ Історичному Товариству Оклахоми, мають зберігатися товариством відповідно до вимог правил та інструкцій, виданих Архівістом США. Секретарю Товариства надано право засвідчувати підписом і печаткою копії документів. Його засвідчення має таку ж силу, як і Архівіста США. На запити федеральних органів влади товариство повинно видавати копії документів на безоплатній основі¹⁵.

З плином часу списки (Dawes Rolls), переписні картки, заяви на зарахування, мапи ділянок, листування, справи про надання земельних наділів комісією Доуза набули вирішального значення у підтвердженні індіанського громадянства та з'ясуванні земельних претензій.

Ще у 1806 р. на федеральному рівні була запроваджена посада суперінтенданта індіанської торгівлі, який наглядав і контролював економічні відносини між корінними народами та урядом США. У березні 1824 р. військовий міністр США Джон Колдвелл Келгун (1817–1825) у складі Військового департаменту США заснував Бюро у справах індіанців. Бюро врегульовувало суперечки між корінними американцями та євроамериканцями, розподіляло кошти, виділені Конгресом для фінансування індіанських агентів, які відтоді займалися «акультурацією», а точніше асиміляцією, корінних народів у євроамериканське суспільство, наглядали за торгівлею хутром, здійснювали посередництво у суперечках між різними індіанськими племенами та запобігали будь-яким загрозам інтересам США. Традиційно в індіанському суспільстві чоловіки займалися полюванням, а жінки сільським господарством. Агенти руйнували ці традиційні ролі, спонукаючи чоловіків перебрати на себе сільськогосподарські роботи та використовувати євроамериканські аграрні технології¹⁶. Створивши у 1850-х рр. першу резервацію в Каліфорнії, Бюро прийшло до ідеї поширити цю практику на інші регіони. З того часу агенти перебували в безпосередньому контакті з індіанцями, примушували їх мешкати в резерваціях, а індіанських дітей відправляли до шкіл-інтернатів. З часом були виявлені неймовірного обсягу зловживання й президент США Улісс Грант (1869–1877), сподіваючись підвищити добродієність агентів, навіть доручив висувати кандидатів на ці посади релігійним організаціям, що не справило жодних покращень. Після 1877 р. розпочалася централізація управління агентствами, агенти вже подавали звіти безпосередньо до вашингтонського офісу й стали державними службовцями.

¹⁴ Архівіст США – вища посадова особа Національного Архіву та Адміністрації Документації (National Archives and Records Administration), призначається на посаду президентом США.

¹⁵ §199a. Custody of records; Oklahoma Historical Society (25 U.S.C. § 199a) / NARA Statutes / Basic Laws and Authorities of the National Archives and Records Administration. National Archives and Records Administration: General Counsel / Policy and Planning Staff. 2006; Левченко Л. *Архів і архівна справа Сполучених Штатів Америки: історія та організація*: монографія. Миколаїв, 2013. С. 225.

¹⁶ Curtis Emanuel Jackson, Marcia J. Galli. *A history of the Bureau of Indian Affairs and its activities among Indians*. San Francisco: R&E Research Associates, 1977. 162 p.

До складу документального комплексу Бюро у справах індіанців, частина якого зберігається в Оклахомі, належать документи його адміністративних підрозділів: (1) Агентства шайєннів і арапахо, (2) Агентства кайова, команчів і апачів (містить також документи племен вічита, каддо, делавари, кічі, таваконі та вако), (3) Агентства павні, понка, ото та міссурі (містить документи племені кав та північних тонкава), (4) Агентства квапо, складовою документального комплексу якого є матеріали ще понад двадцяти племен, та Агентства сак і фокс та шоні¹⁷.

Від 1871 р. Конгрес вперше розпочав пряме фінансування освіти, асигнувавши 100 тис. доларів. У 1883 р. була заснована посада суперінтенданта індіанських шкіл, у 1890 р. Томас Дж. Морган розробив перший навчальний план. Від 1872 р. до 1892 р. шкільна освіта була профінансована у розмірі понад 2,2 млрд. доларів¹⁸. Ціла система індіанських інтернатів, сільськогосподарських та індустріальних шкіл покрила не лише резервації, а й інші регіони Сполучених Штатів.

Тож, в Історичному товаристві Оклахоми, як у складі комплексів документів агентств, так і окремо зберігаються шкільні документи сільськогосподарської школи Чілокко, школи Red Moon, школи вчителя Джона Гомера Сігера, шкіл-інтернатів в Анадарко, у Форт Сілл, Рейні-Маунтін, інтернату для кайова і команчів, інтернату Вічіто/Ріверсайд, школи-інтернату для дітей з племені маямі при баптистській церкві (Маріон, Індіана), шкіл-інтернатів для дітей з племен модоки, пеорія, оттава, куапо, сенека, шоні, вендат, сак і фокс, абсенте-шоні, Інституту Гаскелла (Університет індіанських народів імені Д.Ч. Гаскелла), інтернатів для індіанських дітей при монастирі Св. Бенедикта (Міннесота), Св. Марії (Вісконсин), при місії Святого Серця.

Щоб краще зрозуміти як расизм співвідноситься зі школою, треба заглибитися в архівні документи, а також записи усної історії як це зробив Клайд Елліс у своїй книзі «Щоб змінити їх назавжди» про школу-інтернат у Рейні-Маунтін. Він розпочинає з дев'яностодворічного Паркера Маккензі, який, вказуючи на руїни кампусу, каже «Саме тут я почав свій шлях» – тут на південному заході Оклахоми, у віддаленому куточку резервації, «...урядові вчителі майже три десятиліття боролися за те, щоб втілити у життя бачення нової індіанської раси. Скупчені в гуртожитках і класах школи, діти кайова наполегливо працювали, щоб стати тими “цивілізованими”, компетентними громадянами, яких уряд сподівався зробити культурно невідрізнюваними від білих людей, що їх оточували. Ціною цієї трансформації стала втрата всього, що робило їх індіанцями. Такі діти, як Маккензі, мали вийти зі школи назавжди зміненими; безпосередньо метою школи було не допустити, щоб вони «поверталися до ковдри» – терміну зневаги, яким позначали

¹⁷ American Indian Archives Collection. Oklahoma Historical Society. URL: <https://www.okhistory.org/research/indianarchive>

¹⁸ Bureau of Indian Affairs. In U*X*L Encyclopedia of U.S. History. URL: <https://www.encyclopedia.com/social-sciences-and-law/political-science-and-government/us-government/bureau-indian-affairs>

покараних “відступників”, котрі не могли протистояти спокусі повернення до рідних тубільних звичаїв. Довгострокова надія полягала в тому, що керовані “визвольним” досвідом школи, діти служитимуть своїм громадам як маяки змін і приклади належного способу життя. Це був грандіозний задум, адже шкільна освіта означала більше, ніж просте прищеплення індіанським дітям білої освіти: вона мала стати вирішальним моментом у метаморфозі цілого народу. Пишучи у 1899 р. комісарові у справах індіанців, керівниця школи Рейні-Маунтін Кора Данн відверто сформулювала місію школи “Наша мета, – писала вона, – змінити їх назавжди”. Клайд Елліс згадує про виступ на конференції в Лейк-Могонк у 1895 р. комісара з питань індіанської освіти, американського педагога Вільяма Ніколаса Хайлманна, послання якого поєднувало джефферсонівське бачення мирних реформ із потребою знайти остаточне рішення «індіанської проблеми». «Віддайте нам ваших дітей, – звертався він до індіанських батьків. – Ми дамо їм літери й навчимо користуватися друкованим словом... Завдяки цьому настане велике визволення, і школа подарує його вам». Політики й реформатори щиро вірили в гуманність примусової сепарації дітей від батьків, вважали цю кампанію «порятунком індіанців від їхніх власних варварських звичок», від вимирання «відсталого раси». Цей задум виявився хибним, кампанія зазнала провалу. З одного боку вона додала болі індіанському народу, з іншого – спонукала індіанців консолідуватися й зберегти в резерваціях власну культурну ідентичність¹⁹.

Про важкі умови перебування молоді у закладах освіти також свідчать документи сільськогосподарської школи Чілокко (1884-1980) у Понка-Сіті (або Індіанська школа Чілокко, або Індіанська індустріальна школа Чілокко, або Haworth Institute) для юнаків і дівчат із індіанських племен. До 1930-х рр. загальноосвітніх предметів, які опановували в навчальних закладах для білих, тут майже не вивчали, натомість учнів вчили виконувати фізичну та хатню працю (хлопці працювали в сільському господарстві та на «кам'яній купі» – розбивали великі брила на будівельний матеріал; дівчат готували на служниць). У Чілокко був запроваджений військовий режим, щодня учні вимушено підкорялися 22 сигналам сурми, раз на тиждень відвідували християнські богослужіння. У роки Великої депресії (1929 – кінець 1930-х рр.) у Чілокко нарешті почали навчати сільськогосподарським ремеслам (ковальству, підковуванню коней), опановувати будівельні професії, друкарство, кравецтво, роботу зі шкірою, в пізніші роки – тут вчилися ремонтувати сантехніку та електротехніку, зварюванню, авторемонту, наданню послуг у харчовій промисловості та діловодству²⁰.

Біль пережитих кампаній асиміляції спонукала індіанців до збереження архівів, сприяння дослідженням та популяризації власної культури, в тому числі

¹⁹ Clyde Ellis. *To change them forever: Indian Education at the Rainy Mountain Boarding School, 1893-1920*. Norman, OK: University of Oklahoma Press, 1996, 250 p.

²⁰ Chilocco History Project. URL: <https://chilocco.library.okstate.edu/archive>

свідчень подій найгірших років історії. Спершу це робили через мікрофільмування архівних документів, публікацію архівних довідників, виставки. Розвиток сучасних технологій дозволяє це робити через вебсайти, бази даних, створення електронних ресурсів, оцифрування архівних документів. Наприклад, електронний ресурс Індіанської школи Чілокко включає інформацію на 17 тис. студентів, які відвідували цю школу²¹. Через дослідницький центр Історичного товариства Оклахоми можна отримати інтелектуальний доступ до інформації про документи та доступ до цифрових копій документів переписів населення, у т.ч. 1890 р. (частково втрачені через пожежу в 1921 р. у Федеральному офісі переписів населення США); реєстру «Unemployed Relief Census» 1933, укладеному під час Великої депресії для обліку незайнятого населення; оцифрованих мікрофільмів документів переписів понад 180 індіанських племен; документів комісії Доуза за 1898–1914 рр. по п'яти цивілізованих племенах, переселених до резервації Оклахома, і БД планів земельних наділів племені кріків 1910 р.; до БД із документами людей, які перебували в полоні у індіанців і були ними звільнені (freedmen), які вступали до змішаних шлюбів (за законом такі люди не рахуються за індіанців і членів племен); БД на мешканців міст і гомстедерів (власників земельних ділянок) із Першого довідника Сміта по території Оклахоми 1907 р., БД до колекції заяв на отримання наділів за гомстедним правом у межах відчужених земель племен вікіта-каддо та кайова-команчі-апачі (у 1900–1901 рр. землі цих племен були розподілені між їхніми членами, а решта земель поділена між двома округами Ел-Ріно та Лоутон і розіграна в лотерею), до БД алотментів, виданих офіційно визнаним членам племені семінолів і облікованих Дж. Рід Муром у виданні 1915 р.; до БД на 467 осіб повної або більше ніж половинної індіанської крові (Конгрес уважав, що люди повної індіанської крові не розуміють важливості індивідуального володіння земельним наділом і тому можуть відчужувати наділену їм землю, тому 28 травня 1908 р. прийняв Закон про обмеження, який знімав такі обмеження з білих, одружених з індіанцями, колишніх полонених, осіб з меншою ніж половина індіанською кров'ю; всі повнокровні індіанці могли подавати заяви до Департаменту внутрішніх справ на зняття обмежень і тільки голова департаменту мав право їх задовольнити; закон від 10 квітня 1926 р. зняв обмеження зі спадкоємців). На вебсайті Історичного товариства Оклахоми представлений оцифрований проект, реалізований Гастоном Літтоном та його колегами з історичного факультету Університету Оклахоми в 1936–1937 рр. за рахунок грантового фінансування Управління громадських робіт «Нового курсу». Під час проекту були передруковані й укомплектовані у вісім томів документи з архівів п'яти племен, що зберігаються в Історичному товаристві Оклахоми²².

²¹ Search the Chilocco Indian School Index. Oklahoma Historical Society. URL: <https://www.okhistory.org/research/chiloccosearch>

²² American Indian Records and Resources. Oklahoma Historical Society. URL: <https://www.okhistory.org/research/americanindians>

У цілому обсяг колекції Історичного товариства Оклахоми сягає 3,5 млн. окремих документів і 6000 томів архівних справ. Вона репрезентує історію 66 індіанських племен, які зазнали переселення з інших регіонів, або були корінними народами Оклахоми.

Національний архів США (NARA) засновано в 1934 р. Історію NARA, його філіалів, центрів документації, архівів штатів, президентських бібліотек, товариств архівістів та особливостей архівної теорії та практики в США впродовж їх історії авторкою цієї статті свого часу досліджено й представлено у низці статей, монографії та докторській дисертації. Для цієї теми важливо зазначити, що NARA створено в роки Великої депресії і перші дні президентства, без перебільшення найвидатнішого діяча в історії США, Франкліна Делано Рузвельта (1933–1945)²³. «Новий курс» Рузвельта рятував не лише економіку США, він проникав у всі сфери життєдіяльності американського суспільства, у т.ч. «Новий курс» змінив життя американських індіанців.

1928 року Інститут урядових досліджень опублікував звіт Льюїса Меріама (1883–1972) під назвою «Проблема індіанської адміністрації»²⁴. Звіт з усією очевидністю продемонстрував убогість житла, жебрацьке існування, незадовільність освітньої інфраструктури індіанців. Ба більше, звіт показав, що умови життя індіанців до їхнього контакту з білими були кращими, ніж після переселення їх до резервацій. Меріам робив висновок про те, що бідність індіанців була зумовлена не культурною чи расовою меншовартістю, а «...кількома попередніми політиками, запровадженими урядом у відносинах з індіанцями, характер яких за тривалого застосування призвів би до зубожіння будь-яку расу...»²⁵. Федеральні посадовці на диво погодилися з цим висновком: політика алотменту була уповільнена, індіанців стали призначати на посади в Бюро у справах індіанців. Реалізувати «Індіанський Новий курс» взявся Джон Колліер (1884–1968). Він обіймав посаду комісара Бюро у справах індіанців в Адміністрації президента Франкліна Делано Рузвельта з 1933 р. по 1945 р., був головним ініціатором Закону про реорганізацію індіанців (the Indian Reorganization Act, IRA) 1934 року, за допомогою якого прагнув скасувати тривалу політику культурної асиміляції корінних американців. IRA був першим законодавчим актом у США, який визнавав за доцільне існування племінних урядів, дозволяв племенам розробляти власні конституції та закони, а також припиняв алотмент, збільшував фінансування індіанської освіти тощо. В цілому IRA був позитивним кроком у політиці уряду США щодо індіанців, хоча він також зазнав критики через невідповідність традиційним устоям самоврядування корінних американців і через

²³ Левченко Л. *Архіви і архівна справа Сполучених Штатів Америки...* 1204 с.

²⁴ The Problem of Indian Administration. In National Indian Law Library. URL: <https://narf.org/nill/resources/meriam.html>

²⁵ Crepelle Adam. *Becoming Nations Again. The journey Towards Tribal Self-Determination.* Cambridge University Press, 2025. P. 136.

те, що білі знов перебирали на себе право вирішувати що є кращим для племен (paternalism, уважалося, що білі здатні піклуватися про себе самі, а індіанці потребують опіки над ними)²⁶.

31 березня 1933 р. Конгрес США започаткував Програму надзвичайних природоохоронних робіт і виділив 5 млрд. доларів Бюро у справах індіанців для координації цих робіт на землях, визнаних на федеральному рівні резерваціями індіанців. 22 травня 1933 р. був створений окремий підрозділ з індіанців, очолюваний власним індіанським директором. 1 липня 1937 р. підрозділ реорганізовано в Індіанський підрозділ Цивільного корпусу охорони природи. До нього вступали індіанці віком від 18 років, які відповідали вимогам фізичної придатності. Більшість природоохоронців працювала на території власних резервацій. Всі вони отримували таку саму платню, як і їхні білі колеги: 30 доларів на місяць, плюс харчування та помешкання в таборах корпусу. Ті, хто проживав удома, отримували 15 доларів на місяць. Загалом у природоохоронних роботах було задіяно понад 30 тис. американських індіанців. До переліку цих робіт належали заходи з протипожежної безпеки, будівництво доріг і стежок, боротьба з бур'янами та шкідниками, прокладання телефонних ліній, зведення огорож, роботи з контролю ерозії та повеней, проекти водопостачання, висаджування дерев і поліпшення лісів тощо. Польові роботи було припинено 10 липня 1942 р.²⁷

Після Другої світової війни, за якої індіанці відзначилися в рядах Армії США на фронті, в уряді запанувала думка про припинення їхнього особливого статусу. Ба більше, США вступили в «Холодну війну» з СРСР, а прагнення племен до колективного землеволодіння спричинило хибні стереотипи щодо прихильності індіанців до комунізму. Тож, уряд США черговий раз став на шлях американізації індіанців і ліквідації племен. Політика припинення (termination) 1950-х років мала на меті підпорядкувати індіанців тим самим привілеям, обов'язкам, законам, у т.ч. кримінальним, які стосувалися інших громадян США. Ідея нав'язування індіанцям євроамериканського способу життя завжди лежала в основі політики уряду США, але цього разу в ній з'явився новий сенс – племена, з їхньої згоди чи без неї, мали бути ліквідовані як політичні утворення й почати жити «як американці». Протягом політики припинення на федеральному рівні та на рівні штатів було прийнято низку законодавчих актів, які істотно погіршили становище племен. Впродовж 1953-1964 рр. 109 племен були ліквідовані, у них було відібрано 1,5 млн. акрів трастових земель, які продали неіндіанцям. Ці племена втратили офіційне визнання і, разом із цим, понад 12 тис. індіанців залишились без офіційного племінного громадянства²⁸.

²⁶ Ibid. P. 138.

²⁷ The Civilian Conservation Corps–Indian Division. National Archives and Records Administration. URL: <https://www.archives.gov/research/native-americans/bia/civilian-conservation-corps-indian-division>

²⁸ Termination Policy 1953–1968. Council of Indian Nations. URL: <https://cutt.ly/2tvwU4KC>

6 березня 1968 р. президент США Ліндон Джонсон (1963–1969) виголосив у Конгресі промову, повністю присвячену індіанцям. Це був безпрецедентний крок не тільки тому, що до того часу жоден президент не вдавався до таких промов, а й тому, що Джонсон згадав про всі несправедливості, яких зазнавали індіанці в минулому, і навів дані, що яскраво демонстрували наскільки сильно індіанці відставали від білих американців за більшістю соціально-економічних показників, у т.ч. в тривалості життя (було обраховано, що індіанці живуть в середньому на двадцять років менше, ніж білі), а також у рівні безробіття, яке серед індіанського населення було вищим у десять разів. Президент Джонсон відкинув політику припинення та патерналізм і проголосив ідею «максимального вибору для американського індіанця», що мала втілюватися у програмах самопомоги, саморозвитку й самовизначення²⁹. Проте, назавжди змінити курс федеральної політики щодо індіанського населення вдалося лише президенту США Річарду Ніксону (1969–1974), на якого індіанці насправді не мали жодної надії. У липні 1970 р., звертаючись до Конгресу в спеціальному посланні про індіанські справи, Ніксон зазначив, що статистичні показники є наслідком «століть несправедливості», а «федеральні програми, покликані задовольнити індіанські потреби, часто виявляються неефективними та принизливими». «Настав час рішуче порвати з минулим, – заявив Ніксон, – і створити умови для нової епохи, у якій індіанське майбутнє визначатиметься індіанськими вчинками та індіанськими рішеннями»³⁰.

За Законом про самовизначення індіанців та допомогу в освіті 1975 р. федеральні програми у справах індіанців було передано під контроль племен. Закон підтвердив зобов'язання США щодо сприяння індіанським племенам у розбудові сильних і стабільних племінних урядів, здатних розвивати економіку громад. Племінні уряди отримали можливість укладати контракти з федеральним урядом і перебирати на себе надання федеральних послуг, які раніше в племенах забезпечувала держава. Починаючи з 1975 р., Конгрес і кожен президент США підтримують курс на самовизначення племен, які тепер мають ті самі повноваження, як і штати. Прийнято низку законодавчих актів, спрямованих на вирішення екологічних проблем у межах ареалів проживання племен, на захист свободи віросповідання та надання федерального визнання³¹.

Отже, Національний архів США народився того ж 1934 р., що й Закон про реорганізацію індіанців. NARA став лідером архівної справи в Сполучених Штатах і світі загалом. Він розвивався в руслі політики зовсім іншого гатунку, яка від президента Франкліна Делано Рузвельта вже була спрямована на боротьбу з расизмом. Документальні комплекси, зібрані в сховищах NARA, відіграють ключову роль у захисті прав корінних американців.

²⁹ Crepelle Adam. *Becoming Nations Again...* P. 153.

³⁰ Ibid. P. 156.

³¹ Ibid. P. 156–158.

У 1972 році NARA чи не вперше опублікував каталог мікрофільмів «The American Indian»³² з анотованим переліком мікрофільмів документів з індіанської історії. Сьогодні орієнтиром у навігації по колекціях NARA є путівники, численні покажчики та індекси, бази даних та вебсайт, а точніше величезний вебпортал архіву, на якому індіанцям призначено цілий розділ «Native American Heritage». У цьому розділі дослідники можуть віднайти інформацію про американських індіанців та жителів Аляски від 1774 р. до середини 1990-х рр. На сторінці розділу інформація про доступ до документів насамперед згрупована за тематикою: документи про алотмент, переписи населення, документи Індіанського підрозділу Цивільного корпусу охорони природи (Records of the Civilian Conservation Corps – Indian Division), документи Конгресу, листування, документи про реалізацію Закону про реорганізацію, документи військової служби, документи про використання природних ресурсів і земель, фотографії, сучасні федеральні документи, звіти, шкільні документи, документи щодо реалізації політики припинення, договори, документи племен, документи з історії урбанізації³³.

Однак, з точки зору цього дослідження більший інтерес представляє інформація про наявні на зберіганні в архіві рекорд групи (Record Group (RG))³⁴ – аналог архівного фонду, однак з іншою структурою в середині: поділяється на серії та підсерії. Архівний фонд, якщо це не об'єднаний архівний фонд, створюється із документів одного фондоутворювача – органу влади, установи, підприємства, державної, громадської, політичної організації. Рекорд група може об'єднувати в собі документи кількох фондоутворювачів, які діяли під управлінням, юрисдикцією, координацією головного офісу відповідної галузі. Імовірно, найкращим прикладом для розуміння цієї структури буде RG 75 – *Бюро у справах індіанців*, у якій зосереджено:

Серії

75.2 Документи *Офісу Секретаря війни щодо індіанських справ* (1794–1824)

75.3 Документи *Офісу індіанської торгівлі* (1795–1830)

75.4 Загальні документи *Бюро у справах індіанців* (1801–1952)

75.5 Документи *Комісіонера індіанських справ і його безпосередніх підлеглих* (1871–1976)

Підсерії – до 75.5

³² The American Indian. Select Catalog of National Archives Microfilm Publications. National Archives and Records Service General Services Administration. Washington, 1972. 50 p.

³³ American Indian and Alaska Native Records in the National Archives. National Archives and Records Administration. URL: <https://www.archives.gov/research/native-americans>

³⁴ Про систематизацію архівних документів у США див.: Левченко Л. Питання систематизації архівних документів у контексті історії архівної справи Сполучених Штатів Америки. *Гілея: наук. вісн.* 2013. Вип. 68 (1). С. 212–219; Левченко Л. Питання систематизації архівних документів у контексті історії архівної справи Сполучених Штатів Америки. *Гілея: наук. вісн.* 2013. Вип. 69 (2). С. 310–318.

- 75.5.1 Документи *Офісу Комісiонера iндiанських справ*
- 75.5.2 Документи *офісів головного клерка та головного помічника Комісiонера iндiанських справ*
- 75.5.3 Документи *помічників Комісiонера*
- 75.5.4 Документи *голів фінансового та адміністративного офісів Серії*
- 75.6 Документи щодо виселення iндiанців (1817–1886)
- 75.7 Документи Земельного відділу (1797–1972)
- 75.8 Документи Iригаційного відділу (1891–1948)
- 75.9 Документи Лісового відділу (1900–1962)
- 75.10 Документи Відділу освіти (1874–1972)

На прикладі RG 75 також можливо яскраво продемонструвати, що в архівах США в одну рекорд групу об'єднують документи, які фізично зберігаються в різних архівах. У разі архівного фонду сповiдується принцип *respect des fonds* (поваги до фонду), вироблений французькими архiвістами, який унеможливило фізичний розрив фонду й організацію зберігання його частин в різних локаціях. Вище вже згадувалося, що документи, які зберігаються в Iсторичному товаристві Оклахоми, є складовою частиною RG 75, через що NARA надав товариству статус дочірнього архіву. Таких дочірніх архiвiв NARA має кілька, але лише тільки один із них зберігає документи з iндiанської iсторії. Натомість, NARA має кілька філіалів і майже всі вони зберігають якісь частини RG 75. Філії NARA забезпечують постійне зберігання документів iсторичної цінності, створених територіальними підрозділами федеральних органів влади. У США вважається доцільним залишати їх на зберігання на місцях³⁵.

Так, RG 75 включає в себе серію 75.16 *Документи регіональних і районних офісів* (1868–1989), яка відповідно має такі підсерії з відповідним місцем зберігання у філіалах NARA:

- 75.16.1 Документи регіонального офісу в Абердіні (штат Південна Дакота) – філіал NARA в Канзас-Сіті
- 75.16.2 Документи регіонального офісу в Альбукерке (штат Нью-Мексико) – філіал NARA в Денвері
- 75.16.3 Документи регіонального офісу в Анадарко (Форт-Верт) – філіал NARA у Форт-Ворт
- 75.16.4 Документи регіонального офісу в Біллінгсі (штат Монтана) – філіал NARA у Денвері
- 75.16.5 Документи регіонального офісу в Галлапі (штат Нью-Мексико) – філіал NARA у Ріверсайд / Лос-Анджелес
- 75.16.6. Документи регіонального офісу в Джуно (штат Аляска) – філіал NARA в Анкоріджі

³⁵ Левченко Л. *Архіви і архiвна справа Сполучених Штатів Америки...* С. 470–471.

75.16.7 Документи регіонального офісу в Міннеаполісі (штат Міннесота) – філіал NARA у Канзас-Сіті та Чикаго

75.16.8 Документи регіонального офісу у Маскогі (штат Оклахома) – філіал NARA у Форт-Ворт

75.16.9 Документи регіонального офісу у Фінікс (штат Аризона) – філіали NARA у Денвері та Ріверсайд / Лос-Анджелес

75.16.10 Документи регіонального офісу у Портленді (штат Орегон) – філіал NARA у Сієтлі

75.16.11 Документи регіонального офісу у Сакраменто (штат Каліфорнія) – філіал NARA у Сан-Франциско

75.16.12 Документи регіонального офісу у Віндоу-Рок (штат Аризона; Регіональний офіс навахо) – філіал NARA у Денвері та Ріверсайд / Лос-Анджелес

Найбільшою за кількістю підсерій є серія 75.19 RG 75 *Документи індіанський агенції* (1794-1988) – включає 139 підсерій, зберігання яких фізично організоване за філіалами.

Документи федеральних переписів населення зібрані у RG 29 *Федеральні переписи населення Бюро переписів населення* (1790-1950). Переписи, що відбувалися у 1790-1840 рр., не виокремлювали показник раси. У переписі 1850 р. увагу віддано білим, чорним і мулатам. Не виокремлено індіанців й у переписі 1860 р. У переписах, проведених у 1870-1880 рр. індіанці позначені в переписних анкетах літерами «I», «In». Документи перепису 1890 р. не збереглися в повному обсязі через пожежу в 1921 р., результати перепису були опубліковані у звіті про обкладених і необкладених податками індіанців (опублікований на сайті NARA). Найважливішим вважається 12-й перепис населення США 1900 року (охопив 45 штатів). Формуляр містив такі відомості як-от: місце проживання, ім'я та прізвище і відношення до голови домогосподарства (дружина, дочка, син тощо), стать, дата народження, сімейний стан, діти, місце народження опитуваного та його батьків, громадянство, професія та рід заняття, освіта, володіння житлом, інвалідності (глухий, німий, сліпий тощо). У індіанців також запитували про належність до племені, проживання в резервації чи поза нею, ступінь індіанської крові опитуваного та його батьків, право на володіння землею за федеральними законами, наявність земельного наділу (алотменту), отримання землі відповідно до Закону Доуза та її використання для сільського господарства, індіанський спосіб життя, традиційний одяг, індіанські релігійні практики, вживання індіанської мови, контакти з Бюро у справах індіанців. Індіанці також ідентифіковані у переписах населення за 1910, 1920, 1930, 1940 та 1950 рр. Документи переписів населення оцифровані і віддалений доступ до них можливий через вебсайт NARA, а також через вебсайт FamilySearch International³⁶.

³⁶ Census Records. Federal Population Censuses. National Archives and Records Administration. URL: <https://www.archives.gov/research/native-americans/census/research-decennial-census.html>

Важливими для розуміння політики США щодо індіанського населення є документи RG 107 *Документи Офісу Секретаря війни* та RG 48 *Документи Офісу Секретаря внутрішніх справ*.

Офіс Секретаря війни засновано 1789 р. разом із Військовим департаментом США. На Секретаря війни було покладено більшість обов'язків у сфері індіанських справ, крім нагляду за федеральною системою факторій для торгівлі з індіанцями, яка в 1806–1822 рр. перебувала у віданні Офісу індіанської торгівлі. Документи Офісу Секретаря війни висвітлюють федеральну політику щодо індіанців у період до 1849 р., воєнні кампанії проти племен американських індіанців упродовж 19 ст., історію військових експедицій на Аляску наприкінці 19 ст. Як зазначалося вище, саме в складі Офісу Секретаря війни Джон Колдвелл Келгун у 1824 р. заснував Бюро у справах індіанців³⁷.

Департамент внутрішніх справ було засновано у 1849 р. з метою реалізації внутрішніх функцій і видів діяльності федерального уряду, у числі інших федеральних установ йому було підпорядковано Бюро у справах індіанців. Спочатку у департаменті працював лише один клерк, до обов'язків якого належало опрацювання кореспонденції глави департаменту з питань індіанських справ. У 1870 р. у складі канцелярії департаменту запрацював Індіанський підрозділ, до повноважень якого належало затвердження актів купівлі–продажу, патентів, договорів оренди, переписних списків, графіків розподілу земельних наділів і контрактів, підготовка рекомендацій щодо задоволення вимог про відшкодування збитків та виконання функцій довірчого управителя індіанських трастових фондів. У 1907 р. Індіанський підрозділ було ліквідовано. Натомість ще у 1898 р. був створений підрозділ «Індіанських територій», який наглядав за всіма справами, що стосувалися «п'яти цивілізованих племен» та інших ареалів розселення індіанців³⁸.

Вивчення земельної політики уряду США щодо індіанців неможливе без дослідження документів RG 49 *Документи Бюро управління землями*, яка включає документи Генерального земельного управління, Служби з управління випасом худоби та Бюро управління земельними ресурсами. Генеральне земельне управління було засновано у 1812 р. для проведення земельних зйомок, видачі та реєстрації земельних патентів, а також для адміністрування земель індіанських резервацій, визначених договорами. У 1939 р. утворили Службу з управління випасом худоби, яка врегульовувала проблеми з договорами оренди пасовищ на федеральних землях. У 1946 р. управління та службу об'єднали і на їх базі було створене Бюро управління земельними ресурсами³⁹.

³⁷ Record Group 107: Records of the Office of the Secretary of War. National Archives and Records Administration. URL: <https://www.archives.gov/research/native-americans/secretary-of-war>

³⁸ Record Group 48: Records of the Office of the Secretary of the Interior. National Archives and Records Administration. URL: <https://www.archives.gov/research/native-americans/secretary-of-the-interior>

³⁹ Record Group 49: Records of the Bureau of Land Management. National Archives and Records Administration. URL: <https://www.archives.gov/research/native-americans/bureau-of-land-management>

RG 123 *Документи Суду з позовів США* представлена справами щодо позовів американських індіанців і корінних народів Аляски проти уряду США, а також неіндіанців проти індіанських племен (справи депредацій переважно стосувалися пограбувань та знищення майна). Суд позовів США був відкритий у 1855 р. для розгляду справ на засадах загального законодавства або за дорученнями Конгресу чи урядових відомств. Індіанці подавали позови проти федерального уряду лише за умови ухвалення Конгресом спеціального акта, яким скасовувався суверенний імунітет Сполучених Штатів. Позиви стосувалися відшкодування за вилучення земель, які перебували у колективній племінній власності або у статусі резервацій, та недостатню компенсацію за передані федеральному урядові землі. До 1946 р. до суду індіанці подали близько 200 позовів, але компенсацію отримали лише у 29 випадках. Обурення індіанських племен спонувало уряд США заснувати Комісію з індіанських позовів.

Документи *Комісії з індіанських позовів* (Indian Claims Commission, ICC) представлені в RG 279⁴⁰. Від 13 серпня 1946 р. до 30 вересня 1978 р., ICC, на підставі ухваленого Конгресом Закону про індіанські позови (1946), розглядала та ухвалювала рішення за позовами, поданими проти Сполучених Штатів «будь-яким племенем, групою або іншою ідентифікованою спільнотою американських індіанців, що проживають у межах території Сполучених Штатів або Аляски». ICC напрацювала механізм, що дозволяв племенам висувати свої претензії до уряду США, отримувати грошову компенсацію за втрачені внаслідок порушень з боку федерального уряду та урядів штатів договори. Приймаючи грошову компенсацію, плем'я відмовлялося від висунення будь-яких претензій у майбутньому: в деяких випадках плем'я навіть втрачало федеральне визнання. А втім, за час роботи комісії істориками, етнологами, антропологами були напрацьовані теорія та методика етноісторичних досліджень, результати яких використовували юристи у доведенні прав племені на федеральне визнання. 1954 р. ці напрацювання були представлені на Першій історичній індіанській конференції в долині Огайо, а у 1974 р. опубліковані в серії «Етноісторія»⁴¹. За час своєї діяльності ICC розглянула 546 позовів, із яких вона відхилила 204 позови, по 342 позовам прийняла позитивні рішення про виплату компенсації, фактично здійснила виплати по 274 позовах, сума виплат склала 818 172 606,64 доларів США⁴². Процедуру офіційного визнання індіанських племен було запроваджено відповідно до частини 83 Кодексу Федеральних Правил у 1978 р.⁴³ Того ж року, згідно із законом 94-465, була

⁴⁰ Record Group 123: Records of the United States Court of Claims. National Archives and Records Administration. URL: <https://www.archives.gov/research/native-americans/court-of-claims>

⁴¹ Ethnohistory. Duke University Press. URL: <https://www.jstor.org/journal/ethnohistory>

⁴² United States Indian Claims Commission. Final Report. August 13, 1946 – September 30, 1978. National Indian Law Library. 3. 125. URL: https://www.narf.org/nill/documents/icc_final_report.pdf

⁴³ 25 CFR Part 83 – Procedures for Federal Acknowledgment of Indian Tribes. URL: <https://www.ecfr.gov/current/title-25/part-83>

ліквідована Комісія з індіанських позовів Під час ліквідації комісія передала до Суду з позовів США 170 незавершених справ⁴⁴. Розглянуті комісією справи оцифровані і представлені на «Indian Claims Commission Decisions» за вказаним нижче покликанням⁴⁵. Окремі цікаві справи індіанці проти уряду США розглядалися Верховним Судом США і представлені в RG 267⁴⁶.

Варті уваги аспекти стосунків між індіанцями та урядом США, зокрема у сфері медичного забезпечення представлені у документах RG 513 *Документи Служби охорони здоров'я індіанців*. Упродовж 19 ст. індіанці часто укладали договори про передачу земель племен федеральному уряду в обмін на медичне обслуговування, а Конгрес виділяв асигнування на цільові медичні програми, зокрема на імунізацію індіанців. Ці програми адмініструвалися Бюро у справах індіанців, яка співпрацювало зі Службою громадського здоров'я США та забезпечувало роботу агентських і шкільних лікарень та надання інших медичних послуг. У 1954 р. Конгрес передав ці функції до Підрозділу індіанського здоров'я, створеного у структурі Служби громадського здоров'я, перейменованого в 1968 р. на Службу охорони здоров'я індіанців⁴⁷.

Важливі теми індіанської історії також можуть бути дослідженими за документами RG 79 *Служба національних парків*, RG 95 *Лісова служба*, RG 115 *Федеральна служба меліорації*, RG 434 *Департамент енергетики*, RG 412 *Агенції з охорони довкілля*, RG 435 *Рада з питань індіанських мистецтв і ремесел*. Рада з питань індіанських мистецтв була ще одним органом у складі Департаменту внутрішніх справ США, заснованим у роки «Нового курсу» президента Франкліна Делано Рузвельта. Вона сприяла розвитку та популяризації індіанського мистецтва, розробляла та запроваджувала механізми збереження індіанських традицій та культури, забезпечує дотримання Закону про індіанські мистецтва 1990 р., який «забороняє будь-які форми неправдивого представлення індіанських мистецьких і ремісничих виробів у процесі їх комерційного обігу на ринку США» і є ще одним запобіжником расизму щодо індіанців у Сполучених Штатах⁴⁸.

Слід підкреслити практичну значущість архівних документів, адже

⁴⁴ Обраховано за: United States Indian Claims Commission. Final Report. August 13, 1946 – September 30, 1978. National Indian Law Library. P. 113–123. URL: https://www.narf.org/nill/documents/icc_final_report.pdf

⁴⁵ Авторка знайшла оцифровані справи, розглянуті комісією у 1946–1978 рр. за покликанням: <https://web.archive.org/web/20180116120442/http://digital.library.okstate.edu/icc/index.html>

⁴⁶ Record Group 267: Records of the Supreme Court of the United States. National Archives and Records Administration. URL: <https://www.archives.gov/research/native-americans/supreme-court>

⁴⁷ Record Group 513: Indian Health Service/ National Archives and Records Administration. URL: <https://www.archives.gov/research/native-americans/indian-health-service>

⁴⁸ Record Group 435: Indian Arts and Crafts Board. National Archives and Records Administration. URL: <https://www.archives.gov/research/native-americans/indian-arts-and-crafts-board>

корінними американцями вони використовуються не стільки для дослідження історії індіанських племен, скільки для доведення їхніх прав на землю, на отримання компенсації від уряду, для відновлення громадянських прав. Вільям Т. Гейґан ще у 1978 р. писав, що для корінного американця історія – це значно більше, ніж просто інтелектуальна гра. На кону стоїть історична ідентичність і саме існування племен, а також легітимність їхніх претензій на мільйони акрів землі та на компенсацію за несправедливості, пережиті під час попередніх угод із федеральним урядом та урядами штатів⁴⁹. Під час судових процесів першим завданням індіанців є доведення свого існування як племені. Для цього використовуються всі свідчення, від антропологічних про культуру групи, яка претендує на індіанський статус, до історичних джерел, у яких впродовж трьох століть документувалися контакти племені із білим населенням, та праця істориків.

До наших днів визнання набуло ще більшої значущості. Дана Рейеркерк і Катерина М. Рід (2023) пишуть: «Визнання має першочергове значення для багатьох племен США, оскільки воно допомагає підтвердити їхнє існування як окремих політичних спільнот у межах американської системи. Отримання визнання створює політичні та економічні можливості, зокрема доступ до спеціальних програм і послуг, таких як охорона здоров'я, а також забезпечує захист земель і ресурсів. Федеральне визнання також надає громадам юридичні права на самовизначення, що включає повноваження самостійно здійснювати управління та відстоювати політичний суверенітет. За відсутності такого статусу громади часто залишаються безземельними, позбавляються захисту федеральних законів, спрямованих на підтримку корінних народів і племінних націй, не мають доступу до федеральних ресурсів у сфері освіти чи охорони здоров'я та обмежені у своїй здатності реалізовувати самовизначення»⁵⁰. До Федерального Реєстру за 2022 р. внесено 574 племені, водночас не існує офіційного переліку невизнаних племен. Якщо раніше племена визнавалися через акти Конгресу, судові рішення та договори (укладання договорів було припинено у 1871 р.), то від 1978 р., крім актів Конгресу і рішень суду, використовуються адміністративні процедури, опубліковані Бюро індіанських справ і закріплені в Кодексі Федеральних Правил (25 CFR 83)⁵¹. Визначено сім критеріїв, яким повинні відповідати племена-заявники для підтвердження корінного лінійного походження членів громади та безперервної ідентифікації себе як цілісної корінної групи.

⁴⁹ Hagan William T. Archival Captive – The American Indian. *The American Archivist*. April 1978. Vol. 41 (2). P. 135-142.

⁵⁰ Reijerkerk Dana, Reed Caterina M. Archives, Decolonization, and the Politics of Tribal Sovereignty: An Examination of Accessibility Barriers to Indigenous Federal Recognition Research in the United States. *The American Archivist*. Fall/Winter 2023. Vol. 86 (2). P. 568-569.

⁵¹ 25 CFR Part 83 – Procedures for Federal Acknowledgment of Indian Tribes. URL: <https://www.ecfr.gov/current/title-25/part-83>

Перший критерій вимагає, щоб заявник був ідентифікований як індіанська спільнота на істотно безперервній основі «надійними зовнішніми джерелами» з 1900 р. (або раніше) та до моменту подання петиції про визнання групи як племені – «The petitioner comprises a distinct community and demonstrates that it existed as a community from 1900 until the present»⁵². Найкраще тут можуть прислужитися спеціальні формуляри для індіанського населення, застосовані під час переписів населення, насамперед перепису 1900 р. Документи переписів важливі для встановлення факту існування племені та приналежності особи до племені, а також як генеалогічні джерела. Однак, ключову роль тут відіграє інтерв'юер, як правило біла особа, яка, беручи участь у переписі населення, самим цим фактом забезпечила надійність зовнішнього джерела⁵³.

Другий критерій має відображати контакти племені з білими людьми та взаємодію членів племені між собою всередині групи. Контакти племен Східного узбережжя з англійцями, племен Мічигану з французами зустрічаються в історичних документах вже у першій половині 17 ст., племен Нью-Мексико з іспанцями ще раніше; водночас деякі племена не мали контактів з неіндіанцями аж до середини 19 ст., наприклад племена північної Каліфорнії зустрілися з неіндіанцями лише під час золотої лихоманки 1849 р. Одна з мічиганських груп представила як доказ тривалої взаємодії членів племені між собою Книгу співчуття з похорон, яка містила 28 сторінок підписів членів племені різного віку, статку тощо. Третій критерій вимагає наявності політичної влади і впливового лідера, який може бути неформальним (наприклад, знахар), впродовж всього часу існування групи, хоча й не вимагає структурованості групи та офіційного центру управління (наприклад, ради племені). Відповідно до четвертого критерію групі, що претендує на статус племені, слід представити документ про членство та управління в групі, щось на кшталт статуту племені. За його відсутності на підставі наявних документів описується як здійснювалося управління групою і набувалося членство в ній впродовж всього історичного періоду її існування. П'ятий критерій зобов'язує представити результати генеалогічних досліджень родоводу кожного члена племені. При цьому не потрібно подавати родовідну схему для кожної особи. Нуклеарні родини (батьки, діти) можуть бути об'єднані в одній родовідній схемі. Бюро у справах індіанців використовує родовідну схему разом зі списками членів для перевірки родинних зв'язків, встановлення факту походження члену групи від історичного племені або племен, які згодом об'єдналися. Термін «історичні племена» або «історично засвідчені племена» означає племена, які існували на момент прибуття і поселення на безпосередній території племені-заявника неіндіанського населення. Такі племена можна знайти в довідкових виданнях

⁵² 25 CFR Part 83 – Procedures for Federal Acknowledgment of Indian Tribes; §83 (11)b “Community”. URL: <https://www.ecfr.gov/current/title-25/chapter-1/subchapter-F/part-83>

⁵³ Hagan William T. Archival Captive – The American Indian. *The American Archivist*. April 1978. Vol. 41 (2). P. 135–142.

(наприклад у довіднику Смітсонівського інституту), працях істориків, географів тощо. Шостий і сьомий критерії вимагають від претендентів представляти свою групу і її членів вперше (якщо вони вже є членами племені, яке було визнано раніше, вони не можуть бути членами групи, яка подається на визнання), а також забороняють подавати на визнання групу, якій раніше було відмовлено у визнанні⁵⁴. Законодавство окреслює перелік допустимих архівних документів, необхідних для встановлення відповідності групи кожному з цих критеріїв.

Висновки. Таким чином, цим дослідженням встановлено, що основними локаціями в США, де зберігаються документи про індіанців, є Історичне товариство Оклахоми та Національний архів США з усіма його філіалами, розташованими по всій країні. Звісно, що документи про індіанців можна знайти в архівах університетів, шкіл, церков, бізнес-архівах, музеях, історичних і генеалогічних товариствах. Потреба в опрацюванні цих локацій визначає перспективи дослідження обраної теми. Основні документальні комплекси виникли впродовж реалізації урядом США політики щодо індіанців і представлені рекорд групами органів влади та установ, відповідальних або безпосередньо задіяних у відносинах з індіанськими племенами, насамперед багатогранного у своїх функціях Бюро у справах індіанців, Комісії з індіанських позовів, Бюро переписів населення, Офісу Секретаря війни, Офісу Секретаря внутрішніх справ, Бюро управління землями, Суду з позовів США, Служби охорони здоров'я індіанців та інших інституцій. Лише незначна частина документальних комплексів утворена в результаті діяльності племенних структур влади. Лівова частка усіх архівних зібрань – це дійсно документи, утворені білими людьми й збережені в архівах, заснованих білими людьми. Попри це, у документах зафіксовані й збережені в архівах свідчення проявів расизму у державній політиці США щодо індіанців (примусові переселення, позбавлення земельної власності та громадянських прав, асиміляція, знищення традиційної культури, сепарація батьків і дітей для перевиховання останніх в інтернатах як євроамериканців тощо). Саме ці архівні документи, які беззаперечно визнають білі люди за автентичні й доказові джерела, надають можливість індіанцям успішно обстоювати свої права як корінних американців і здобувати демократичних свобод. Відтак, архівні документи й архіви відігравали й продовжують відігравати ключову роль у захисті прав і свобод корінних народів Сполучених Штатів та, відповідно, у боротьбі з расизмом.

REFERENCES

- Kalashnikov, V. (2017). Pravovyi status «indianskoi zemli» u Spoluchenykh Shtatakh: do 130-richchia Aktu Dauesa (1887) [The Legal Status of “Indian Land” in the United States: On the 130th Anniversary of the Dawes Act (1887)]. *Aktualni problemy vitchyznianoï yurysprudentsii*, 6(1), 19–29. [in Ukrainian].

⁵⁴ The Official Guidelines to the Federal Acknowledgment Regulations, 25 CFR83. The Bureau of Indian Affairs Branch of Acknowledgment and Research. Washington, D.C. September 1997. P. 41–58.

- Kozachuk, O. (2013). Polityka Kanady ta SShA shchodo korinnykh narodiv: mozhlyvi uroky dlia Ukrainy [The Policy of Canada and the United States Toward Indigenous Peoples: Possible Lessons for Ukraine]. *Panorama politolohichnykh studii: naukovyi visnyk Rivnenskoho derzhavnogo humanitarnoho universytetu*, 11, 214–220. [in Ukrainian].
- Kozachuk, O. (2014). Polityka SShA shchodo indiansiv u 20-ti - 60-ti rr. XX st. [Policy Toward Native Americans in the 1920s–1960s.]. *Filosofia ta politolohiia v konteksti suchasnoi kultury*, 7, 208–213. [in Ukrainian].
- Kozachuk, O. (2013). Evoliutsiia polityky SShA shchodo indiansiv u 1776–1924 rr. [The Evolution of U.S. Policy Toward Native Americans, 1776–1924]. *Panorama politolohichnykh studii*, 10, 247–257. [in Ukrainian].
- Kozachuk, O. (2019). *Natsionalne pytannia u vnutrishnii politytsi SShA ta Kanady: porivnialnyi analiz* [The National Question in the Domestic Policy of the United States and Canada: A Comparative Analysis]. Doctoral dissertation in Political Science (Specialty 23.00.02 “Political Institutions and Processes”). Yurii Fedkovych Chernivtsi National University. Chernivtsi, 438 s. [in Ukrainian]. [in Ukrainian].
- Levchenko, L. (2013) *Arkhivy i arkhivna sprava Spoluchenykh Shtativ Ameryky: istoriia ta orhanizatsiia: monohrafiia* [Archives and Archival Affairs of the United States of America: History and Organization: Monograph]. Mykolaiv, 1204 s. [in Ukrainian].
- Liubymova, S. (2025). Transformatsiia stereotypu amerykansko ho indiansia v mediinomu dyskursi SShA [The Transformation of the Stereotype of the American Indian in U.S. Media Discourse]. *Synopsys: tekst, kontekst, media*, 31(2), 106–113. [in Ukrainian].
- Shevchuk, O. (2019). Evoliutsiia derzhavnoi polityky SShA shchodo korinnoho naseleattia [The Evolution of U.S. State Policy Toward Indigenous Peoples. *Scientific Works of Petro Mohyla Black Sea National University*]. *Naukovi pratsi Chornomorskoho natsionalnoho universytetu imeni Petra Mohyly. Politolohiia*, 322 (310), 70–74. [in Ukrainian].
- Debo, Angie. (1940). *And Still the Waters Run: The Betrayal of the Five Civilized Tribes*. Princeton: Princeton University Press, 480 p. [in English].
- Dunbar-Ortiz, Roxanne. (2014). *An Indigenous Peoples` History of the United States*. Boston: Beacon Press, 314 p. [in English].
- Dunbar-Ortiz, Roxanne. (2016). Yes, Native Americans Were the Victims of Genocide. In History News network. URL: <https://www.historynewsnetwork.org/article/yes-native-americans-were-the-victims-of-genocide> [in English].
- Cameron, Susan Chavez, & Phan, Loan T. (2018). Ten stages of American Indian genocide. *Revista Interamericana de Psicología/Interamerican Journal of Psychology*, 52(1), 25–44. [in English].
- Carter, Kent. (1999). The Dawes Commission and the Allotment of the Five Civilized Tribes, 1893–1914. *Orem, Utah: Ancestry.com*, 284 p. [in English].
- Clyde, Ellis. (1996). *To change them forever: Indian Education at the Rainy Mountain Boarding School, 1893–1920*. Norman, OK: University of Oklahoma Press, 250 p. [in English].
- Green, D. Michael. (Jun.,1985). Assimilation and Racism in American Indian Policy. *Reviews in American History*, 13 (2), 227–231. [in English].
- Crepelle, Adam. (2025). *Becoming Nations Again. The journey Towards Tribal Self-Determination*. Cambridge University Press, 332 p. DOI: <https://doi.org/10.1017/9781009540902> [in English].
- Jackson, Curtis Emanuel & Galli, Marcia J. (1977). *A history of the Bureau of Indian Affairs and its activities among Indians*. San Francisco: R&E Research Associates, 162 p. [in English].
- Hagan, William T. (April 1978). Archival Captive – The American Indian. *The American Archivist*, 41 (2), 135–142. [in English].

- Horsman, Reginald. (May, 1975). Scientific Racism and the American Indian in the Mid-Nineteenth Century. *American Quarterly*, 27 (2), 152-168. [in English].
- Meriam, Lewis. (1928). *The Problem of Indian Administration*. URL: <https://narf.org/nill/resources/meriam.html> [in English].
- Reijerkerk, Dana & Reed, Caterina M. (Fall/Winter 2023). Archives, Decolonization, and the Politics of Tribal Sovereignty: An Examination of Accessibility Barriers to Indigenous Federal Recognition Research in the United States. *The American Archivist*, 86(2), 565-594. [in English].
- Wesley, Leonard. (2020). Insights from Native American Studies for theorizing race and racism in linguistics (Response to Charity Hudley, Mallinson, and Bucholtz). *Language*, 96 (4), 281-291. [in English].